

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 280/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **AXA ASISTENT** s.r.o., Námestie SNP 538/1, Stropkov, IČO 47 319 381, zastúpenej Mgr. Petrom Baranom, advokátom, Námestie SNP 538/16, Stropkov, proti uzneseniu Mestského súdu Košice č. k. K2-35Cb/65/2021-263 z 20. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v záhlaví uvedeným uznesením mestského súdu. Navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a vec vrátiť mestskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Žiada o priznanie náhrady trov konania v konaní pred ústavným súdom 713,96 eur.

II.

Skutkové východiská

2. Rozsudkom Okresného súdu Košice II z 18. mája 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Košiciach z 28. februára 2023 bola žalovanému právoplatne uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke 2 994 eur s príslušenstvom a náklady spojené s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur (výrok I). Sťažovateľke bolo tiež právoplatne priznané proti žalovanému právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II). Už uvedeným rozsudkom okresného súdu bolo rozhodnuté aj o zastavení vzájomnej žaloby žalovaného, proti ktorému výroku strany sporu nepodali odvolanie (výrok III).

3. Následne uznesením okresného súdu č. k. 35Cb/65/2021-242 zo 17. mája 2023 vydaným vyššou súdnou úradníčkou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia 1 680,74 eur a iné trovy 89,50 eur. Proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky sťažovateľka podala sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté napadnutým uznesením vydaným sudkyňou tak, že bolo zmenené uznesenie vyššej súdnej úradníčky a žalovanému bola uložená povinnosť sťažovateľke zaplatiť trovy právneho zastúpenia 1 691,39 eur a iné trovy 89,50 eur.

4. Sťažovateľka uviedla, že vyčíslila trovy právneho zastúpenia 2 491,43 eur. Vychádzala zo skutočnosti, že od podania vzájomnej žaloby predmetom konania bolo aj zaplatenie zmluvnej pokuty 8 893,24 eur. Keďže išlo o dve spojené veci, tarifná hodnota jedného úkonu právnej služby predstavovala 294,33 eur podľa § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

5. Pri rozhodovaní o výške trov konania vyššia súdna úradníčka vychádzala len z hodnoty veci 2 994 eur s príslušenstvom (žalobou uplatnený nárok sťažovateľky). Podľa jej právneho názoru procesné zavinenie žalovaného na späťvzatí vzájomnej žaloby malo byť pretavené do samostatného výroku o náhrade trov konania o vzájomnej žalobe. Sťažovateľka mala možnosť podať návrh na vydanie doplniaceho rozsudku v zmysle § 225 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), čo však neučinila v zákonom stanovenej lehote. Absenciu tohto výroku preto nie je možné zhojiť postupom podľa § 13 ods. 3 vyhlášky.

6. V sťažnosti sa sťažovateľka nestotožnila tvrdením vyššej súdnej úradníčky, že v rozsudku absentuje výrok o náhrade trov konania o vzájomnej žalobe. Tento obsahuje len jeden výrok o náhrade trov konania, ale vôbec z neho nevyplýva, že by sa nemal dotýkať aj časti konania o vzájomnej žalobe. Ak sa mal tento výrok vzťahovať len na časť o zaplatenie 2 994 eur s príslušenstvom, túto skutočnosť okresný súd mal explicitne uviesť. Podľa názoru sťažovateľky sa výrok o náhrade trov konania týka trov konania ako celku.

7. V napadnutom uznesení sudkyňa uviedla, že sťažovateľka mala možnosť podať návrh na vydanie doplniaceho rozsudku a že argumentácia vo vzťahu k absentujúcemu výroku bola prezentovaná neskoro, a preto nemala potenciál zmeniť rozhodnutie o výške trov konania. Argumenty sťažovateľky, že súd má aj bez návrhu rozhodnúť o trovách konania aj o vzájomnej žalobe (i), že sťažovateľka sa legitímne domnievala, že súd nezabudol rozhodnúť o niektorej časti konania, (ii) či polemika nad znením jednotlivých výrokov meritórneho rozsudku (iii) neboli argumentmi meniacimi optiku súdu na skutočnosť, že výrok o náhrade trov konania o vzájomnej žalobe chýba. V rámci rozhodovania o výške trov konania ho nie je možné „doplniť“ zvyšovaním sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. Vyšší súdny úradník rozhoduje o výške trov konania na základe právoplatného výroku o nároku na náhradu trov konania. Skutočnosť, že taký výrok vo vzťahu k právoplatnému výroku o vzájomnej žalobe chýba a že sťažovateľka si túto skutočnosť uvedomila po lehote na podanie návrhu na doplnenie rozsudku, nie je možné napraviť v rámci rozhodovania o výške trov konania. Rozhodnutie súdu v sporovom konaní, v rámci ktorého bolo uplatnené právo žalovaného vzájomnou žalobou, musí vždy nevyhnutne obsahovať dva samostatné výroky. Na každý z výrokov sa nevyhnutne viaže samostatný výrok o nároku na náhradu trov konania. Dva samostatné výroky o nároku na náhradu trov konania mali byť v danom prípade procesným odrazom skutočnosti, že v rámci tohto jedného konania boli stranami

sporu uplatnené dva samostatné nároky. Samostatnosť (procesného) nároku sa odvíja od existencie práva, ktoré je žalobou uplatnené.

III.

Argumentácia sťažovateľky

8. K zásadnej a kľúčovej argumentácii sťažovateľky, že v rozsudku nechýba výrok o trovách konania vo vzťahu k vzájomnej žalobe, sa sudkyňa vôbec nevyjadrila, resp. zaujala postoj, že tieto argumenty sú nedôvodné. Sudkyňa však neposkytla vlastné odôvodnenie toho, prečo danú argumentáciu sťažovateľky považuje za nedôvodnú. Podľa názoru sťažovateľky na argumentáciu sudkyne, že rozsudok mal obsahovať dva samostatné výroky o náhrade trov konania, nemožno vôbec prihliadať. Je absolútne neprípustné, aby sa v štádiu rozhodovania o výške trov konania prejednávalo, či bolo vecne správne rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania. Po právoplatnosti meritórneho rozhodnutia už súd nemôže so žiadnou právnou relevanciou konštatovať, že sa malo rozhodnúť inak, keďže by išlo o neprípustný zásah do zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí vo veci samej. Po právoplatnosti rozsudku je úplne bez právneho významu, že okresný súd mal rozhodnúť dvoma výrokmi v prípade nároku na náhradu trov konania.

9. Sťažovateľka sa domnieva, že od sudkyne sa prirodzene vyžadovala odpoveď na otázku, prečo by sa mal jediný výrok o náhrade trov vzťahovať práve na konanie o zaplatenie 2 994 eur s príslušenstvom, resp. prečo ho nevzťahovať na konanie o vzájomnej žalobe. V konečnom dôsledku by bolo tiež možné konštatovať, že absentuje výrok o trovách vo vzťahu ku konaniu o zaplatenie 2 994 eur s príslušenstvom, a nie ku konaniu o vzájomnej žalobe. Právne posúdenie mestského súdu o absencii výroku o náhrade trov vo vzťahu k vzájomnej žalobe a s tým súvisiaca nemožnosť priznania náhrady akýchkoľvek trov právneho zastúpenia sťažovateľka považuje za nezákonný, zjavne neodôvodnený a z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný. Zároveň sťažovateľka poznamenala, že aby sa výrok o nároku na náhradu trov konania vzťahoval iba na žalobu, nie je zrejmé ani z odôvodnenia rozsudku. Ak preto rozhodnutie vo veci samej obsahuje iba jeden výrok o náhrade trov konania, pričom z jeho odôvodnenia žiadnym spôsobom nevyplýva, že by sa tento vzťahoval iba na nejakú konkrétnu časť konania, potom sa takýto výrok týka trov konania ako celku.

10. Mestský súd *de facto* rozhodol tak, že sťažovateľka ako úspešná strana sporu v celom rozsahu nemá vôbec žiaden nárok na náhradu trov konania o vzájomnej žalobe. Vzájomnou žalobou pritom žalovaný uplatňoval nárok, ktorý niekoľkonásobne prevyšoval nárok sťažovateľky. Proti tomuto nároku žalovaného sa bolo potrebné relevantne brániť, čím sa výrazne zvýšili aj náklady sťažovateľky na právne zastúpenie. Aj s poukazom na tieto skutočnosti sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutie za extrémne nespravodlivé a porušujúce jej v bode 1 uvedené práva.

11. V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že pre účely bránenia sa v tomto spore sťažovateľka uzatvorila so svojim právnym zástupcom zmluvu o poskytovaní právnych služieb, podľa ktorej jeho odmena sa určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene. Na základe tejto skutočnosti vznikol sťažovateľke záväzok mu zaplatiť trovy právneho zastúpenia 2 491,43 eur. Tým, že sťažovateľke nebudú

nahradené trovy právneho zastúpenia, ktoré vznikli v dôsledku podania vzájomnej žaloby, nepochybne dochádza k zásahu do jej majetkovej sféry.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Vychádzajúc aj z doktríny minimalizácie zásahov ústavného súdu do činnosti orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 303/04, III. ÚS 770/2016), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

14. Rozhodnutie o trovách konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka negatívne dotknúť. Avšak z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho konania ich podľa názoru ústavného súdu nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietky proti procesnému postupu všeobecného súdu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej (m. m. III. ÚS 537/2015). Ústavný súd preto pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej povahy, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné právo (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

15. Ústavný súd oboznámil s napadnutým uznesením, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi v bode 1 označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. Inými slovami, ústavný súd posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

16. Ústavný súd upriamuje pozornosť na poradie jednotlivých výrokov rozsudku okresného súdu. Prvý jeho výrok sa týka rozhodnutia o žalobe sťažovateľky, na ktorý nadväzuje výrok o náhrade trov konania, ktorý má charakter k nemu závislého výroku. Až v poradí tretím výrokom okresný súd rozhodol o zastavení konania vo vzťahu k vzájomnej žalobe. Podľa názoru ústavného súdu právny záver, podľa ktorého sa výrok o náhrade trov konania vzťahuje len na výrok, ktorým bola meritórne rozhodnutá žaloba sťažovateľky, nie je z ústavného hľadiska problematický,

aj keď si ako akceptovateľný možno predstaviť aj názor opačný. O oboch nárokoch sa totiž konalo v jednom konaní, a tak v rámci jednotlivých úkonov právnej služby sťažovateľka ako sporová strana zaujímala stanoviská súčasne k oboj uplatneným nárokom. Berúc do úvahy zákonné kritériá preukázateľnosti, odôvodnenosti a účelnosti [§ 251 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) výdavkov, ktoré tvoria predmet náhrady, nie pravidlá vyhlášky orientované primárne na vzťah advokáta a klienta, ústavný súd nemá dôvod spochybňovať právny názor mestského súdu, podľa ktorého okresný súd vo svojom rozsudku nerozhodol o náhrade trov konania o vzájomnej žalobe. Navyše, uvedený právny názor možno demonštrovať aj z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorom chýba explicitná zmienka o náhrade trov konania vo vzťahu k vzájomnej žalobe. Okresný súd len uviedol, že v tejto veci sťažovateľka mala plný úspech, a preto v zmysle § 255 ods. 1 CSP jej priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

17. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd argumentáciu sťažovateľky preto vyhodnotil ako nespôsobilú spochybníť jeho ústavnú udržateľnosť. Ústavný súd konštatuje, že mestský súd jasne, zrozumiteľne a logicky vyjadril dôvody zamietnutia sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu k trovám týkajúcim sa vzájomnej žaloby. Nemožno vysloviť, že by postupoval svojvoľne alebo akýmkoľvek iným zjavne nesprávnym spôsobom vykladal, resp. aplikoval príslušné právne predpisy. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Napriek nesúhlasnému postoju sťažovateľky k obsahu napadnutého uznesenia, ktorý vyjadrila aj vo svojej ústavnej sťažnosti, ústavný súd v tomto prípade nevidí priestor na zásah vo forme zrušenia napadnutého uznesenia.

18. V súvislosti s namietanou kvalitatívnou stránkou odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd musí taktiež poukázať na platnú právnu úpravu, ktorá na odôvodnenie súdneho rozhodnutia vydaného vo forme uznesenia nekladie rovnako vysoké nároky ako v prípade, pokiaľ ide o rozhodnutie vydané vo forme rozsudku. Uznesenie totiž predstavuje jednoduchšiu procesnú formu rozhodovania všeobecných súdov a v zmysle § 236 CSP v jeho prípade postačuje stručné odôvodnenie. Ústavný súd na túto skutočnosť vo svojej judikatúre opakovane poukazuje (porovnaj napr. I. ÚS 236/2019, I. ÚS 238/2019 či I. ÚS 114/2022). Mestský súd svoje rozhodnutie podporil odôvodnením (bod 7), ktoré ústavný súd považuje za dostatočné. Obsah ústavnej sťažnosti je preto v zásade len polemikou s právnym záverom mestského súdu, ktorý sa nestotožnil s jej argumentáciou, že výrok rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania možno aplikovať aj vo vzťahu k vzájomnej žalobe.

19. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

20. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. Ďalej sťažovateľka namietala aj zásah do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože napadnuté uznesenie malo zasiahnuť do jej majetkovej sféry. Žiadnu ďalšiu ústavne relevantnú argumentáciu však k tejto časti sťažnostného petitu nepredniesla. Preto odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej v časti namietaného porušenia práv procesnej povahy (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) má za následok jej odmietnutie z rovnakého dôvodu aj v časti namietajúcej porušenia základného práva vlastníť majetok. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu